

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า และรองประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้าได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ พป. ๐๐๐๒/๑๕๙ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า เนื่องจากประธานสภาสถาบันพระปกเกล้ามีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันหลายประการ เช่น เป็นประธานการประชุมสภาสถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของสถาบัน รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่นตามข้อบังคับของสถาบันอีกหลายกรณี เช่น การอนุมัติให้เลขาธิการลา การลงนามในประกาศสำคัญของสถาบัน ฯลฯ ยิ่งกว่านั้น ประธานรัฐสภาเองก็มีอำนาจหน้าที่หลายประการในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบัน เช่น อำนาจรักษาการตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อำนาจกำกับดูแลสถาบัน รวมทั้งอำนาจการแต่งตั้งสภาพัฒนาการเมืองชุดแรกตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สถาบันพระปกเกล้าจึงขอหารือปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของประธานรัฐสภาและรองประธานรัฐสภา ในฐานะประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า และรองประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า ตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งอำนาจรักษาการและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานรัฐสภา ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

๑) เมื่อประธานรัฐสภาไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะมอบให้รองประธานสภาผู้แทนราษฎรมาทำหน้าที่ประธานในการประชุมสภาสถาบันได้หรือไม่

๒) เมื่อรองประธานรัฐสภาไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ประธานวุฒิสภาย่อมมอบให้รองประธานวุฒิสภามาทำหน้าที่รองประธานในการประชุมสภาสถาบันได้หรือไม่

๓) เมื่อประธานสภาสถาบันพระปกเกล้าไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หากมีความจำเป็นต้องขออนุญาตลา หรือขอให้ประธานสภาสถาบันลงนามในประกาศสำคัญของสถาบันหรือระเบียบข้อบังคับของสถาบัน สถาบันจะต้องเสนอเรื่องต่อรองประธานสภาสถาบัน หรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร

๔) เมื่อประธานรัฐสภาไม่อยู่ ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตำแหน่งดังกล่าวว่างลง ผู้ใดจะมีอำนาจรักษาการและการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสถาบันพระปกเกล้า

๕) เมื่อประธานรัฐสภาไม่อยู่ ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตำแหน่งดังกล่าวว่างลง ผู้ใดจะมีอำนาจแต่งตั้งสภาพัฒนาการเมืองในวาระเริ่มแรกตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของสถาบันพระปกเกล้า โดยมีผู้แทนสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริง ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ได้มีประกาศแต่งตั้งสภาพัฒนาการเมืองในวาระเริ่มแรกแล้ว จึงทำให้ข้อหารือในประเด็นที่หาเป็นกรณีที่ได้ข้อยุติ สถาบันพระปกเกล้าจึงขอถอนข้อหารือในประเด็นที่หาดังกล่าว

สำหรับประเด็นที่หนึ่งถึงประเด็นที่สี่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) มีความเห็นว่า ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งใดตามกฎหมาย ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตำแหน่งนั้นว่างลง ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยการนั้นกำหนดไว้ ซึ่งเมื่อมาตรา ๘<sup>๑</sup> แห่งพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ประธานรัฐสภาเป็นประธานสภาสถาบันและรองประธานรัฐสภาเป็นรองประธานสภาสถาบัน โดยผู้ที่เป็นประธานรัฐสภาและรองประธานรัฐสภา นั้น มาตรา ๘๙<sup>๒</sup> ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้เฉพาะแต่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา โดยมีได้บัญญัติให้

<sup>๑</sup> มาตรา ๘ ให้มีสภาสถาบันพระปกเกล้า ประกอบด้วย

(๑) ประธานรัฐสภาเป็นประธานสภาสถาบัน

(๒) รองประธานรัฐสภาเป็นรองประธานสภาสถาบัน

(๓) กรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการสำนักงานกบประมาณ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการวุฒิสภา

(๔) กรรมการสภาสถาบันซึ่งเลือกจากประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรจำนวนสองคน และกรรมการสภาสถาบันซึ่งเลือกจากประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาจำนวนหนึ่งคน

(๕) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบเอ็ดคนซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของประธานสภาสถาบัน รองประธานสภาสถาบันและกรรมการสภาสถาบันตาม (๓) และ (๔) และ

(๖) เลขธิการเป็นกรรมการและเลขานุการสภาสถาบัน

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสภาสถาบันตาม (๔) และคุณสมบัติของกรรมการสภาสถาบันตาม (๕) ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

<sup>๒</sup> มาตรา ๘๙ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน

ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ประธานรัฐสภาและผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ รองประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

รองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานวุฒิสภาทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาหรือรองประธานรัฐสภา หากประธานรัฐสภาหรือรองประธานรัฐสภา ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ รองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานวุฒิสภา จึงไม่อาจทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาหรือรองประธานรัฐสภาในฐานะประธานสภาสถาบันหรือรองประธานสภาสถาบันตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้าฯ ได้ นอกจากนี้ มาตรา ๑๒<sup>๓</sup> แห่งพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้าฯ ยังได้บัญญัติไว้แล้วว่า ในการประชุมสภาสถาบัน ถ้าประธานสภาสถาบันไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานสภาสถาบันเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานสภาสถาบัน และรองประธานสภาสถาบันไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ดังนั้น หากประธานรัฐสภาซึ่งเป็นประธานสภาสถาบันและรองประธานรัฐสภาซึ่งเป็นรองประธานสภาสถาบันไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ที่ประชุมจึงต้องเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม โดยรองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานวุฒิสภาไม่อาจทำหน้าที่ประธานหรือรองประธานในที่ประชุมสภาสถาบันได้

ส่วนกรณีการทำหน้าที่แทนประธานสภาสถาบันเมื่อตำแหน่งว่างลง นั้นเมื่อมาตรา ๘ ทวิ<sup>๔</sup> แห่งพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้บัญญัติให้รองประธานสภาสถาบันทำหน้าที่ประธานสภาสถาบันในกรณีที่ตำแหน่งประธานสภาสถาบันว่างลง แล้ว ดังนั้นรองประธานสภาสถาบันย่อมเป็นผู้ทำหน้าที่แทนประธานสภาสถาบันได้

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๑

<sup>๓</sup> มาตรา ๑๒ การประชุมสภาสถาบันต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมสภาสถาบัน ถ้าประธานสภาสถาบันไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานสภาสถาบันเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานสภาสถาบัน และรองประธานสภาสถาบันไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการประชุมที่มีได้บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาบัน

<sup>๔</sup> มาตรา ๘ ทวิ ในกรณีที่ตำแหน่งตามมาตรา ๘ ว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ และยังมีได้มีผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาสถาบันพระปกเกล้า ประกอบด้วยผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๘ ที่เหลืออยู่ ในกรณีที่ตำแหน่งที่ว่างเป็นตำแหน่งตามมาตรา ๘ (๑) ให้รองประธานสภาสถาบันทำหน้าที่ประธานสภาสถาบัน